UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (kuudes jaosto)

6 päivänä helmikuuta 2025*

Ennakkoratkaisupyyntö – Euroopan unionin taloudellisten etujen suojaaminen – Asetus (EY, Euratom) N:o 2988/95 – Väärinkäytökset – 3 artikla – Vanhentumisaika – Vanhentumisajan kesto ja sen alkamisajankohta – Kansallinen lainsäädäntö, jossa säädetään viiden vuoden vanhentumisajasta, joka alkaa kulua väärinkäytöksen toteamisesta

Asiassa C-42/24,

jossa on kyse SEUT 267 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyynnöstä, jonka Symvoulio tis Epikrateias (ylin hallintotuomioistuin, Kreikka) on esittänyt 29.12.2023 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 22.1.2024, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

Emporiki Serron – Emporias kai Diathesis Agrotikon Proionton

vastaan

Ypourgos Anaptyxis kai Ependyseon ja

Ypourgos Agrotikis Anaptyxis kai Trofimon,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (kuudes jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja A. Kumin sekä tuomarit I. Ziemele ja S. Gervasoni (esittelevä tuomari),

julkisasiamies: M. Campos Sánchez-Bordona,

kirjaaja: A. Calot Escobar,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

– Ypourgos Anaptyxis kai Ependyseon ja Ypourgos Agrotikis Anaptyxis kai Trofimon, asiamiehinään E. Leftheriotou ja A. Vasilopoulou,

– Kreikan hallitus, asiamiehinään E. Leftheriotou ja A. Vasilopoulou,

– Euroopan komissio, asiamiehinään T. Adamopoulos, M. Konstantinidis ja C. Valero,

* Oikeudenkäyntikieli: kreikka.

päätettyään julkisasiamiestä kuultuaan ratkaista asian ilman ratkaisuehdotusta,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee Euroopan yhteisöjen taloudellisten etujen suojaamisesta 18.12.1995 annetun neuvoston asetuksen (EY, Euratom) N:o 2988/95 (EYVL 1995, L 312, s. 1) 3 artiklan ja oikeusvarmuuden periaatteen tulkintaa.

2 Tämä pyyntö on esitetty asiassa, jossa asianosaisina ovat yhtäältä Emporiki Serron A. E. – Emporias kai Diathesis Agrotikon Proionton -niminen yhtiö (jäljempänä Emporiki Serron -yhtiö) ja toisaalta Ypourgos Anaptyxis kai Ependyseon (Kreikan kehitys- ja investointiministeri) ja Ypourgos Agrotikis Anaptyxis kai Trofimon (Kreikan maaseudun kehittämis- ja elintarvikeministeri) ja joka koskee kyseisen yhtiön puuvillan ostamista ja siementen poistamista varten saaman taloudellisen tuen takaisinperimistä.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Unionin oikeus

3 Asetuksen N:o 2988/95 johdanto-osan kolmannessa perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:

”– – on – – tärkeää torjua [unionin] taloudellisia etuja vahingoittavat toimet kaikilla aloilla”.

4 Tämän asetuksen 1 artiklassa säädetään seuraavaa:

”1. Euroopan [unionin] taloudellisten etujen suojaamiseksi annetaan yleinen säännöstö [unionin] oikeuteen kohdistuvia väärinkäytöksiä [koskevista] yhtenäisistä tarkastuksista sekä hallinnollisista toimenpiteistä ja seuraamuksista.

2. Väärinkäytösten tunnusmerkit toteuttaa jokainen [unionin] oikeuden säännöksen tai määräyksen rikkominen, joka johtuu taloudellisen toimijan teosta tai laiminlyönnistä ja jonka tuloksena on tai voisi olla vahinko [unionin] yleiselle talousarviolle tai [unionin] hoidossa oleville talousarvioille, joko suoraan [unionin] puolesta kannettujen omien varojen vähenemisen tai lakkaamisen taikka perusteettoman menon takia.”

5 Mainitun asetuksen 3 artiklassa säädetään seuraavaa:

”1. Seuraamusmenettelyn vanhentumisaika on neljä vuotta 1 artiklan 1 kohdassa tarkoitetusta väärinkäytöksestä. Alakohtaisissa säännöstöissä voidaan kuitenkin säätää lyhyemmästä määräajasta, joka ei saa olla kolmea vuotta lyhyempi.

Jatkuvien tai toistuvien väärinkäytösten osalta vanhentumisaika alkaa kulua siitä päivästä, jona väärinkäyttö on päättynyt. Monivuotisten ohjelmien suhteen vanhentumisaika jatkuu kaikissa tapauksissa ohjelman lopulliseen päättymiseen.

Seuraamusmenettelyn vanhentuminen keskeytyy, kun toimivaltainen viranomainen antaa asianomaiselle henkilölle tiedoksi tutkimuksen tai menettelyn vireilletulon, joka liittyy väärinkäytökseen. Vanhentumisaika alkaa kulua uudelleen jokaisesta keskeytettävästä toimesta.

Vanhentumisaika päättyy kuitenkin viimeistään sinä päivänä, jona kaksinkertaisen vanhentumisajan pituinen aika päättyy ilman, että toimivaltainen viranomainen on määrännyt seuraamuksesta, paitsi niissä tapauksissa, joissa hallinnollinen menettely on keskeytetty 6 artiklan 1 kohdan mukaisesti.

2. Hallinnollisesta seuraamuksesta annetun päätöksen täytäntöönpanoaika on kolme vuotta. Tämä aika alkaa siitä päivästä, jona päätöksestä tulee lopullinen.

Keskeyttämiseen ja lykkäämiseen sovelletaan kansallisen lainsäädännön asianomaisia säännöksiä.

3. Jäsenvaltiot säilyttävät mahdollisuuden soveltaa tämän artiklan 1 ja 2 kohdassa säädettyä pitempää määräaikaa.”

Kreikan oikeus

6 Valtion kirjanpidosta, valtion menojen valvonnasta ja muista säännöksistä annetun lain nro 2362/1995 (Nómos 2362/1995 peri Dimosiou Logistikou, eleghou ton dapanon tou kratos kai alles diatakseis) (FEK A’ 247/27.11.1995) 102 §:ssä, jonka otsikko on ”Perusteettomasti maksettujen määrien takaisinperiminen”, säädetään seuraavaa:

”Valtion on perittävä takaisin luonnollisille henkilöille tai oikeushenkilöille taikka elimille myönnetyt rahoitukset, avustukset tai tuet, jotka on maksettu [unionin] politiikan puitteissa kansallisista varoista tai –– unionin varoista, jos asianomaiset toimivaltaiset elimet toteavat, että ne on maksettu perusteettomasti tai sääntöjenvastaisesti.

Näiden säännösten soveltamisalaan kuuluvat myös määrät, jotka on maksettu ennen tämän lain voimaantuloa.

Tällä perusteella takaisin perityt määrät kirjataan valtion tuloiksi, ja ne peritään takaisin voimassa olevan valtion tulojen perinnästä annetun lain säännösten mukaisesti.

Tässä tapauksessa sovelletaan myös voimassa olevia säännöksiä, jotka koskevat hallinnollisia, pakottavia ja oikeudellisia toimenpiteitä valtion tulojen perimiseksi.”

7 Kyseisen lain 103 §:ssä, jonka otsikko on ”Julkisten saatavien vanhentuminen”, säädetään seuraavaa:

”Edeltävässä pykälässä tarkoitettujen rahamäärien takaisinperintä vanhenee viiden vuoden kuluessa siitä päivästä, jona niiden saamisen perusteettomuus tai sääntöjenvastaisuus todettiin, jollei [unionin] oikeudessa toisin säädetä.

Takaisin perittäviin määriin sovelletaan 20 vuoden vanhentumisaikaa, jollei [unionin] oikeudessa toisin säädetä.

Tässä laissa säädettyjä vanhentumisajan katkeamista, keskeytymistä ja vaikutuksia koskevia säännöksiä, joita sovelletaan valtion saataviin, sovelletaan soveltuvin osin tässä pykälässä tarkoitettuihin saataviin, jollei [unionin] oikeudessa toisin säädetä.”

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymykset

8 Emporiki Serron -yhtiö sai vuonna 2001 Euroopan maatalouden ohjaus- ja tukirahastosta (EMOTR) taloudellista tukea puuvillan ostoon ja siementenpoistoon vuosina 2000–2001. Se lopetti toimintansa ja asetettiin selvitystilaan kesäkuussa 2001.

9 Emporiki Serron -yhtiön kotipaikassa tehtiin tarkastus 4.7. ja 5.7.2006 sekä 31.10.–2.11.2006. Tarkastuksessa kävi ilmi, ettei se ollut kirjannut lainkaan myyntitapahtumia 3 618 puuvillapallolle, joista siemenet oli poistettu ja jotka vastasivat yli 750 000 kiloa puuvillaa, josta siemenet oli poistettu.

10 Maaseudun kehittämis- ja elintarvikeministeri teki 14.7.2009 päätöksen Emporiki Serron -yhtiölle maksetun 322 568,90 euron suuruisen tuen takaisinperimisestä korkoineen; tämä määrä vastaa edellä mainittuja 3 618:aa puuvillapalloa, joista siemenet on poistettu.

11 Kyseinen yhtiö nosti tästä päätöksestä kanteen Trimeles Dioikitiko Protodikeio Athiononissa (Ateenan hallintotuomioistuin kolmen tuomarin kokoonpanossa, Kreikka), joka kumosi päätöksen sillä perusteella, että asetuksen N:o 2988/95 3 artiklan 1 kohdan ensimmäisessä alakohdassa säädettyä neljän vuoden vanhentumisaikaa ei ollut noudatettu. Kyseinen tuomioistuin nimittäin katsoi, että lain nro 2362/1995 103 § oli viimeksi mainitun artiklan vastainen siltä osin kuin siinä otettiin vanhentumisajan alkamisajankohdaksi päivämäärä, jona väärinkäytös oli todettu, eikä – kuten asetuksen N:o 2988/95 3 artiklassa säädetään – päivämäärää, jona se tapahtui. Se jätti näin ollen soveltamatta lain 2362/1995 103 §:ää.

12 Trimeles Dioikitiko Efeteio Athinon (Ateenan ylempi hallintotuomioistuin kolmen tuomarin kokoonpanossa, Kreikka), johon Kreikan valtio valitti, kumosi ensimmäisessä oikeusasteessa annetun tuomion. Kyseinen tuomioistuin nimittäin katsoi, että asetuksen N:o 2988/95 3 artiklan 3 kohdan nojalla oli mahdollista antaa lain nro 2362/1995 103 §:n kaltainen säännös. Se katsoi, että viimeksi mainitun pykälän nojalla vanhentumisaika oli alkanut kulua 29.11.2006, jolloin maaseudun kehittämis- ja elintarvikeministeriön tarkastaja oli laatinut kertomuksensa. Se päätteli tästä, että kansallisen oikeuden mukainen viiden vuoden vanhentumisaika ei ollut vielä päättynyt tuen takaisinperimistä koskevan päätöksen tekopäivänä eli 14.7.2009. Näin ollen se katsoi, että taloudellinen tuki oli maksettu perusteettomasti.

13 Emporiki Serron -yhtiö valitti Dioikitiko Efeteion antamasta tuomiosta Symvoulio Tis Epikrateiasiin (ylin hallintotuomioistuin, Kreikka), joka on ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin, ja väitti, että Elegktiko Synedrio (tilintarkastustuomioistuin, Kreikka) oli omaksunut päinvastaisen ratkaisun asiassa, jossa oli riitautettu rahoitusoikaisun lainmukaisuus.

14 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin toteaa, että Elegktiko Synedrio on katsonut tämän jälkeen täysistunnossa, että lain nro 2362/1995 103 § on asetuksen N:o 2988/95 3 artiklan sekä suhteellisuusperiaatteen ja oikeusvarmuuden periaatteen mukainen, koska väärinkäytöksen tapahtumispäivän ja siihen liittyvän hallinnollisen takaisinperintämenettelyn päättämisen välillä kulunut kokonaiskesto on kohtuullinen ja koska tämä kesto ei ylitä kyseisen asetuksen 3 artiklan 1 kohdan neljännessä alakohdassa säädettyä ehdotonta vanhentumisaikaa.

15 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin täsmentää, että sen käsiteltäväksi saatetussa asiassa kyseessä oleva väärinkäytös on tapahtunut viimeistään 20.6. tai 30.6.2001, joten asetuksen N:o 2988/95 3 artiklan 1 kohdassa säädetty neljän vuoden vanhentumisaika, jos sitä sovellettaisiin, oli jo päättynyt heinäkuussa 2006 suoritetun ensimmäisen tarkastuksen ajankohtana.

16 Tässä tilanteessa Symvoulio tis Epikrateias on päättänyt lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

”1) Ovatko asetuksen N:o 2988/95 3 artiklan säännökset ja yleinen oikeusvarmuuden periaate esteenä lain 2362/1995 103 §:n kaltaiselle kansalliselle säännökselle, jossa paitsi säädetään viiden vuoden vanhentumisajasta, jota sovelletaan taloudellisille toimijoille niiden sellaisen teon tai laiminlyönnin johdosta perusteettomasti maksettujen [tukien] takaisinperintään, jonka tuloksena on tai voisi olla vahinko [unionin] yleiselle talousarviolle tai sen hoidossa oleville talousarvioille, myös vahvistetaan vanhentumisajan alkamisajankohdaksi ajankohta, jolloin tuen saamisen perusteettomuus tai sääntöjenvastaisuus todetaan, eikä ajankohtaa, jolloin väärinkäytös on tapahtunut?

2) Jos kansallisessa lainsäädännössä säädetään asetuksen N:o 2988/95 3 artiklan 3 kohdan nojalla vanhentumisajasta, joka on pidempi kuin kyseisen asetuksen 3 artiklan 1 kohdassa säädetty neljän vuoden vanhentumisaika, onko 3 artiklan 1 kohdan viimeisen alakohdan säännöksiä [tulkittava siten], että niissä säädetään kahdeksan vuoden enimmäisvanhentumisajasta, jota sovelletaan perusteettomasti tai sääntöjenvastaisesti maksettujen tukien takaisinperintää koskevaan vaatimukseen väärinkäytöksen tapahtumisajankohdasta alkaen, vai siten, että niissä säädetään enimmäisvanhentumisajasta, joka on [yhtä pitkä tai] kaksinkertainen kansallisessa lainsäädännössä vahvistettuun pidempään vanhentumisaikaan nähden?

3) Jos ensimmäiseen kysymykseen vastataan myöntävästi ja jos toiseen kysymykseen vastataan, että asetuksen N:o 2988/95 3 artiklan 1 kohdan viimeisen alakohdan säännöksiä on tulkittava siten, että niissä säädetään enimmäisvanhentumisajasta, joka on kaksinkertainen kansallisessa lainsäädännössä vahvistettuun pidempään vanhentumisaikaan nähden, unionin tuomioistuimelta kysytään lisäksi, että kun kansallisessa lainsäädännössä säädetään asetuksen N:o 2988/95 3 artiklan 1 kohdassa säädettyä pidemmästä vanhentumisajasta ja samalla asetetaan vanhentumisajan laskemisen aloitusajankohdaksi se ajankohta, jolloin väärinkäytös todetaan, alkaako enimmäisvanhentumisaika kulua siitä ajankohdasta, jolloin väärinkäytös on tapahtunut, vai siitä, jolloin se todetaan? ”

Ennakkoratkaisukysymysten tarkastelu

Ensimmäinen kysymys

17 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee ensimmäisellä kysymyksellään lähinnä, onko asetuksen N:o 2988/95 3 artiklan 1 ja 3 kohtaa, luettuina oikeusvarmuuden periaatteen valossa, tulkittava siten, että ne ovat esteenä kansalliselle säännöstölle, jossa vahvistetaan viiden vuoden vanhentumisaika, joka alkaa kulua siitä päivästä, jona kansalliset viranomaiset ovat todenneet kyseisen asetuksen säännöksiin kohdistuvan väärinkäytöksen.

18 Aluksi on muistutettava, että – kuten unionin tuomioistuimen oikeuskäytännöstä ilmenee – asetuksen N:o 2988/95 3 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua vanhentumisaikaa sovelletaan sekä niihin väärinkäytöksiin, jotka johtavat kyseisen asetuksen 5 artiklassa tarkoitetun hallinnollisen seuraamuksen määräämiseen, että pääasiassa kyseessä olevien kaltaisiin väärinkäytöksiin, joihin kohdistetaan perusteettomasti saadun edun takaisin perimistä koskeva kyseisen asetuksen 4 artiklassa tarkoitettu hallinnollinen toimenpide (tuomio 2.3.2017, Glencore Céréales, C-584/15, EU:C:2017:160, 26 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

19 Unionin tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan unionin oikeuden säännösten, nyt käsiteltävässä asiassa asetuksen N:o 2988/95 3 artiklan 1 ja 2 kohdan, luettuna oikeusvarmuuden periaatteen kanssa, ulottuvuuden määrittämiseksi on otettava huomioon samanaikaisesti niiden sanamuoto, asiayhteys ja tavoitteet (tuomio 6.10.2015, Firma Ernst Kollmer Fleischimport und -export, C-59/14, EU:C:2015:660, 22 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

20 Kyseisessä 3 artiklassa käytetyistä ilmaisuista on todettava, että sen 1 kohdan ensimmäisessä ja toisessa alakohdassa säädetään seuraamusmenettelyn vanhentumisajasta, joka on neljä vuotta väärinkäytöksestä tai jatkuvien tai toistuvien väärinkäytösten osalta päivästä, jona kyseinen väärinkäyttö on päättynyt, ja täsmennetään, että alakohtaisissa säännöstöissä voidaan säätää lyhyemmästä määräajasta, joka ei saa olla kolmea vuotta lyhyempi.

21 Lisäksi on muistutettava, että asetuksen N:o 2988/95 1 artiklan 2 kohdan mukaan väärinkäytöksellä tarkoitetaan jokaista unionin oikeuden säännöksen tai määräyksen rikkomista, joka johtuu taloudellisen toimijan teosta tai laiminlyönnistä ja jonka tuloksena on tai voisi olla vahinko unionin yleiselle talousarviolle tai unionin hoidossa oleville talousarvioille.

22 Asetuksen N:o 2988/95 3 artiklan 3 kohdassa puolestaan säädetään, että ”jäsenvaltiot säilyttävät mahdollisuuden soveltaa tämän artiklan 1 ja 2 kohdassa säädettyä pitempää määräaikaa”. Unionin tuomioistuimen oikeuskäytännöstä ilmenee, että tällainen määräaika voi johtua ennen mainittua asetusta voimassa olleiden kansallisten säännösten tai sen jälkeen annettujen uusien kansallisten säännösten soveltamisesta (ks. vastaavasti tuomio 2.3.2017, Glencore Céréales, C-584/15, EU:C:2017:160, 65 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

23 Kyseisen 3 artiklan 3 kohdan nojalla jäsenvaltioilla on laaja harkintavalta niiden pidempien vanhentumisaikojen, joita ne tarpeen vaatiessa aikovat soveltaa, pituuden osalta, mutta näiden valtioiden on kuitenkin kunnioitettava unionin oikeuden yleisiä periaatteita, joihin suhteellisuusperiaate kuuluu (ks. vastaavasti tuomio 2.3.2017, Glencore Céréales, C-584/15, EU:C:2017:160, 64 ja 72 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

24 Kyseisen periaatteen kunnioittaminen tarkoittaa konkreettisesti, että asetuksen N:o 2988/95 3 artiklan 3 kohtaan perustuvan pitemmän kansallisen vanhentumisajan soveltamisella ei saada selvästi ylittää sitä, mikä on tarpeen unionin taloudellisten etujen suojaamista koskevan tavoitteen saavuttamiseksi (ks. vastaavasti tuomio 2.3.2017, Glencore Céréales, C-584/15, EU:C:2017:160, 74 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

25 Unionin tuomioistuin on siten jo myöntänyt nyt käsiteltävään asiaan sovellettavissa olevilla perusteilla, että pääasiassa kyseessä olevan kaltainen viiden vuoden vanhentumisaika ei selvästikään ylitä sitä, mikä on tarpeen, jotta kansalliset viranomaiset voivat ryhtyä seuraamusmenettelyihin unionin talousarviota vahingoittavista väärinkäytöksistä, koska tämä vanhentumisaika on vain yhden vuoden pidempi kuin asetuksen

N:o 2988/95 3 artiklan 1 kohdassa säädetty vanhentumisaika, mistä se on päätellyt, että tällainen vanhentumisaika on suhteellisuusperiaatteen mukainen (ks. vastaavasti tuomio 2.3.2017, Glencore Céréales, C-584/15, EU:C:2017:160, 74 kohta).

26 Unionin tuomioistuin ei sitä vastoin ole tähän mennessä lausunut siitä, sallitaanko asetuksen N:o 2988/95 3 artiklan 3 kohdassa jäsenvaltioiden poiketa tämän asetuksen 3 artiklan 1 kohdan ensimmäisessä ja toisessa alakohdassa säädetyn vanhentumisajan alkamisajankohdasta säätämällä, että kyseinen määräaika alkaa kulua siitä päivästä, jona kansalliset viranomaiset toteavat kyseisen asetuksen säännösten väärinkäytön tapahtuneen.

27 Tältä osin asetuksen N:o 2988/95 3 artiklan 1 ja 3 kohdan sanamuodosta, joka on palautettu mieleen tämän tuomion 20 ja 22 kohdassa, ilmenee, että unionin lainsäätäjä on kyseisen säännöksen antaessaan tarkoittanut ainoastaan antaa jäsenvaltioille mahdollisuuden pidentää vanhentumisaikaa asetuksen N:o 2988/95 3 artiklan 1 kohdassa säädettyyn vanhentumisaikaan nähden ilman, että vanhentumisajan alkamisajankohtaan tehtäisiin muutoksia.

28 Tämä tulkinta, joka perustuu kyseessä olevien säännösten sanamuotoon, vastaa sitä asiayhteyttä, johon kyseiset säännökset kuuluvat, ja niillä tavoiteltuja päämääriä.

29 Tältä osin on huomautettava, että asetuksen N:o 2988/95 1 artiklassa annetaan ”yleinen säännöstö [unionin] oikeuteen kohdistuvia väärinkäytöksiä [koskevista] yhtenäisistä tarkastuksista sekä hallinnollisista toimenpiteistä ja seuraamuksista”, jotta – kuten sen kolmannesta perustelukappaleesta käy ilmi – voidaan ”torjua unionin taloudellisia etuja vahingoittavat toimet kaikilla aloilla” (tuomio 2.3.2017, Glencore Céréales, C-584/15, EU:C:2017:160, 23 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

30 Tässä yhteydessä unionin tuomioistuin on jo todennut, että kansallisilla viranomaisilla on yleinen velvollisuus tarkastaa huolellisesti suorittamiensa ja unionin talousarviota rasittavien maksujen asianmukaisuus, mikä merkitsee sitä, että niiden on toteutettava mahdollisia väärinkäytöksiä korjaavat toimenpiteet ripeästi (ks. analogisesti tuomio 11.6.2015, Pfeifer & Langen, C-52/14, EU:C:2015:381, 67 kohta).

31 Se, että todettaisiin, että asetuksen N:o 2988/95 3 artiklan 1 kohdan ensimmäisessä ja toisessa alakohdassa säädetty vanhentumisaika alkaa kulua vasta hetkestä, jona hallinto on todennut väärinkäytökset, saattaa kuitenkin kannustaa kansallisia viranomaisia tietynlaiseen toimimattomuuteen näihin väärinkäytöksiin liittyvien seuraamusmenettelyjen osalta samalla kun sillä aiheutetaan toimijoille yhtäältä pitkä oikeudellisen epävarmuuden ajanjakso ja toisaalta vaara siitä, etteivät ne enää kykene toimittamaan todisteita kyseisten toimenpiteiden asianmukaisuudesta (ks. analogisesti tuomio 11.6.2015, Pfeifer & Langen, C-52/14, EU:C:2015:381, 68 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

32 On perustavanlaatuisemmin muistettava siitä, että oikeusvarmuuden periaate on lähtökohtaisesti esteenä sille, että viranomaiset voisivat käyttää loputtomasti valtuuksiaan säännöstenvastaisen tilanteen korjaamiseksi (ks. vastaavasti tuomio 27.1.2022, komissio v. Espanja (Verotietoja koskeva velvollisuus), C-788/19, EU:C:2022:55, 39 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen). Vanhentumisajan alkamisajankohdan vahvistaminen päiväksi, jona kansalliset viranomaiset toteavat väärinkäytöksen, olisi vastoin asetuksen N:o 2988/95 rikkomisten vanhentumisjärjestelmän käyttöön ottamisen tavoitetta. Tällainen valinta mahdollistaisi nimittäin sen, että kyseiset

viranomaiset voisivat toimia ilman ajallista rajoitusta sen ajankohdan osalta, jona väärinkäytös on tapahtunut tai jona se on päättynyt, mikä aiheuttaisi käytännössä vaaran vanhentumisen estämisestä.

33 Se, että unionin oikeudessa ja erityisesti asetuksen N:o 2988/95 3 artiklan 1 kohdan neljännessä alakohdassa asetetaan lisäksi kansallisten viranomaisten toimille ehdoton vanhentumisaika, joka vastaa kyseisen asetuksen 3 artiklan 1 kohdan ensimmäisessä alakohdassa säädettyä vanhentumisaikaa tai sitä kaksinkertaisesti, ei voi mahdollistaa sitä, että jäsenvaltiot jättävät noudattamatta viimeksi mainittua vanhentumisaikaa valitsemalla vanhentumisajan alkamisajankohdan, joka johtaa vanhentumisajan merkityksen menettämiseen.

34 Tästä seuraa, että asetuksen N:o 2988/95 3 artiklan 3 kohta, luettuna oikeusvarmuuden periaatteen valossa, on esteenä sille, että jäsenvaltiot poikkeavat kyseisen asetuksen 3 artiklan 1 kohdan ensimmäisessä ja toisessa alakohdassa säädetyn vanhentumisajan alkamisajankohdasta, ja tämä alkamisajankohta on näissä viimeksi mainituissa säännöksissä kaikissa tapauksissa vahvistettu väärinkäytöksen tapahtumisajankohdaksi tai toistuvien tai jatkuvien väärinkäytösten tapauksessa niiden päättymispäiväksi. Päivä, jona kansalliset viranomaiset saavat tiedon väärinkäytöksestä tai toteavat sen, ei näin ollen vaikuta kyseisen vanhentumisajan alkamiseen (ks. analogisesti tuomio 11.6.2015, Pfeifer & Langen, C-52/14, EU:C:2015:381, 67 kohta).

35 Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on pääasiassa kyseessä olevien kansallisten säännösten sanamuoto huomioon ottaen ratkaistava, voidaanko edellisessä kohdassa mainitun vaatimuksen noudattaminen varmistaa tulkitsemalla kansallista oikeutta unionin oikeuden mukaisesti, tai jos tällaista mahdollisuutta ei ole, merkitseekö se sitä, että nämä säännökset on jätettävä kokonaan tai osittain soveltamatta.

36 Tältä osin on muistutettava, että unionin oikeuden mukaista tulkintaa koskeva vaatimus sisältää kansallisten tuomioistuinten, myös asiaa ylimpänä oikeusasteena käsittelevien, velvollisuuden muuttaa tarvittaessa vakiintunutta oikeuskäytäntöä, jos se perustuu sellaiseen kansallisen oikeuden tulkintaan, joka ei sovi yhteen unionin oikeuden kanssa. Niinpä kansallinen tuomioistuin ei voi katsoa pätevästi, että sen on mahdotonta tulkita kansallista säännöstä unionin oikeuden mukaisesti, vain sen takia, että muut tuomioistuimet ovat tulkinneet sitä tavalla, joka ei sovi yhteen unionin oikeuden kanssa, tai että toimivaltaiset kansalliset viranomaiset soveltavat sitä tällä tavoin (tuomio 7.4.2022, Avio Lucos, C-116/20, EU:C:2022:273, 97 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

37 Edellä todettujen seikkojen perusteella ensimmäiseen kysymykseen on vastattava, että asetuksen N:o 2988/95 3 artiklan 1 ja 3 kohtaa, luettuina oikeusvarmuuden periaatteen valossa, on tulkittava siten, että ne eivät ole esteenä kansalliselle säännöstölle, jossa vahvistetaan kyseisen 3 artiklan 1 kohdassa säädettyä vanhentumisaikaa pidempi vanhentumisaika, kunhan suhteellisuusperiaatetta noudatetaan. Nämä säännökset ovat sitä vastoin esteenä kansalliselle säännöstölle, jossa säädetään, että vanhentumisaika alkaa kulua siitä päivästä, jona kansalliset viranomaiset ovat todenneet kyseisen asetuksen säännöksiin kohdistuvan väärinkäytöksen.

Toinen kysymys

38 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee toisella kysymyksellään lähinnä, onko asetuksen N:o 2988/95 3 artiklan 1 kohdan neljättä alakohtaa tulkittava siten, että kun jäsenvaltio on käyttänyt kyseisen asetuksen 3 artiklan 3 kohdassa annettua mahdollisuutta säätää mainitun

asetuksen 3 artiklan 1 kohdan ensimmäisessä alakohdassa säädettyä pitemmästä vanhentumisajasta, kyseisessä 3 artiklan 1 kohdan neljännessä alakohdassa vahvistettu ehdoton vanhentumisaika on laskettava tämän pidemmän vanhentumisajan perusteella, vai onko se laskettava saman asetuksen 3 artiklan 1 kohdan ensimmäisessä alakohdassa säädetyn vanhentumisajan perusteella.

39 Asetuksen N:o 2988/95 3 artiklan 1 kohdan neljännessä alakohdassa säädetään ehdoton aikaraja, jota sovelletaan väärinkäytöstä koskevan seuraamusmenettelyn vanhentumiseen, ja tämä vanhentumisaika päättyy viimeistään sinä päivänä, jona kyseisen 3 artiklan 1 kohdan ensimmäisessä alakohdassa säädetyn vanhentumisajan pituinen aika tai siihen nähden kaksinkertainen aika päättyy ilman, että toimivaltainen viranomainen on määrännyt seuraamuksesta, ellei menettelyä ole keskeytetty tämän asetuksen 6 artiklan 1 kohdan mukaisesti (tuomio 11.6.2015, Pfeifer & Langen, C-52/14, EU:C:2015:381, 63 kohta).

40 Kyseisellä ehdottomalla määräajalla on tarkoitus vahvistaa taloudellisten toimijoiden oikeusvarmuutta estämällä se, että väärinkäytöksiin liittyvien seuraamusmenettelyjen vanhentumista voidaan lykätä määräämättömäksi ajaksi toistuvilla vanhentumisen katkaisevilla toimilla (ks. vastaavasti tuomio 11.6.2015, Pfeifer & Langen, C-52/14, EU:C:2015:381, 64 kohta).

41 Unionin tuomioistuimen oikeuskäytännöstä ilmenee, että jos asetuksen N:o 2988/95 3 artiklan 3 kohdan nojalla sovelletaan pidempää kansallista vanhentumisaikaa, kyseisen asetuksen 3 artiklan 1 kohdan neljännessä alakohdassa säädetty ehdoton vanhentumisaika päättyy joka tapauksessa sinä päivänä, jona kyseinen pidempi vanhentumisaika tai siihen nähden kaksinkertainen aika päättyy (ks. vastaavasti tuomio 2.3.2017, Glencore Céréales, C-584/15, EU:C:2017:160, 71 kohta).

42 Edellä todettujen seikkojen perusteella toiseen kysymykseen on vastattava, että asetuksen N:o 2988/95 3 artiklan 1 kohdan neljättä alakohtaa on tulkittava siten, että kun jäsenvaltio on käyttänyt kyseisen asetuksen 3 artiklan 3 kohdassa annettua mahdollisuutta säätää mainitun asetuksen 3 artiklan 1 kohdan ensimmäisessä alakohdassa säädettyä neljän vuoden vanhentumisaikaa pidemmästä vanhentumisajasta, kyseisen 3 artiklan 1 kohdan neljännessä alakohdassa vahvistettu ehdoton vanhentumisaika on laskettava tämän pidemmän vanhentumisajan perusteella.

Kolmas kysymys

43 Kun otetaan huomioon ensimmäiseen ja toiseen kysymykseen annetut vastaukset, kolmanteen kysymykseen ei ole tarpeen vastata.

Oikeudenkäyntikulut

44 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (kuudes jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

1) **Euroopan yhteisöjen taloudellisten etujen suojaamisesta 18.12.1995 annetun neuvoston asetuksen (EY, Euratom) N:o 2988/95 3 artiklan 1 ja 3 kohtaa, luettuina oikeusvarmuuden periaatteen valossa, on tulkittava siten, että ne eivät ole esteenä kansalliselle säännöstölle, jossa vahvistetaan kyseisen 3 artiklan 1 kohdassa säädettyä vanhentumisaikaa pidempi vanhentumisaika, kunhan suhteellisuusperiaatetta noudatetaan. Nämä säännökset ovat sitä vastoin esteenä kansalliselle säännöstölle, jossa säädetään, että vanhentumisaika alkaa kulua siitä päivästä, jona kansalliset viranomaiset ovat todenneet kyseisen asetuksen säännöksiin kohdistuvan väärinkäytöksen.**

2) **Asetuksen N:o 2988/95 3 artiklan 1 kohdan neljättä alakohtaa on tulkittava siten, että kun jäsenvaltio on käyttänyt kyseisen asetuksen 3 artiklan 3 kohdassa annettua mahdollisuutta säätää mainitun asetuksen 3 artiklan 1 kohdan ensimmäisessä alakohdassa säädettyä neljän vuoden vanhentumisaikaa pidemmästä vanhentumisajasta, kyseisen 3 artiklan 1 kohdan neljännessä alakohdassa vahvistettu ehdoton vanhentumisaika on laskettava tämän pidemmän vanhentumisajan perusteella.**

Allekirjoitukset